

Ką svarbu žinoti slaugantiems šeimos narių?

Slaugyti šeimos narių nėra lengva. Siekiant pagelbėti tiek slaugomam asmeniui, tiek ir slaugančiajam teikiamos įvairios socialinės paslaugos. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) informuoja, kokios socialinės garantijos ir paslaugos priklauso prižiūrint ir slaugant artimą asmenį, kuris negali savimi pasirūpinti.

„Slaugantieji negalią turintį artimą žmogų nėra palikti likimo valiai. Jeigu sunku suderinti darbinis ir asmeninius interesus su artimojo priežiūra, galima prašyti pagalbos – periodiškai teikiamų socialinių paslaugų į namus ar socialinių paslaugų įstaigoje, taip pat – laikino atokvėpio paslaugos“, – sako socialinės apsaugos ir darbo ministrė Monika Navickienė.

Socialinės garantijos nedirbantiems, bet slaugantiems šeimos narių

Slaugantys negalią turinčius asmenis, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, taip pat prižiūrintys negalią turinčius artimuosius, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, yra draudžiami valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu.

Negalią turinčius artimuosius slaugantys ar prižiūrintys tėvai arba globėjai valstybės lėšomis yra draudžiami pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu tik tuo atveju, jei jie tuo laikotarpiu neturi draudžiamųjų pajamų arba jų pajamos mažesnės nei minimalioji mėnesinė alga, nėra sukakę senatvės pensijos amžiaus ir negauna jiems patiems priklausančios socialinio draudimo pensijos, išskyrus socialinio draudimo našlių pensiją, valstybinės pensijos, šalpos pensijos, socialinės pensijos arba šalpos pensijos už žmonių su negalia slaugą namuose.

Savarankiškai dirbančių asmenų, slaugančių negalią turintį asmenį, pensijų socialinis draudimas valstybės lėšomis vykdomas tik pasibaigus gautų pajamų deklaravimo terminui ir nustatčius, kad šie asmenys neturėjo draudžiamųjų pajamų. Savarankiškai dirbančių asmenų ir asmenų, gaunančių pajamas iš sporto veiklos, atlikėjo veiklos arba pagal autorines sutartis, slaugančių negalią turintį asmenį, draudimas valstybės lėšomis nedarbo socialiniu draudimu vykdomas tik tuo atveju, jeigu šie asmenys nėra privalomai draudžiami nedarbo socialiniu draudimu kitu pagrindu.

Socialinės paslaugos asmenims, prižiūrintiems artimuosius namuose

Asmenys ar šeimos, namuose prižiūrintys ar slaugantys savo negalią turinčius ar senyvo amžiaus artimuosius gali kreiptis pagalbos į savo gyvenamosios vietos savivaldybę (seniūniją) ar savivaldybės paskirtą įstaigą dėl socialinių paslaugų savo artimajam ir sau.

Ką svarbu žinoti slaugantiems šeimos narių?

Jiems gali būti suteiktos bendrosios socialinės paslaugos, tokios kaip informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, kai reikia su negalią turinčiu asmeniu saugiau nuvykti į sveikatos priežiūros ar kitas įstaigas, organizuojamas transportas, asmenims, stokojantiems pajamų, gali būti teikiama pagalba maistu, drabužiais, kai reikia daugiau pagalbos – specialiosios paslaugos, pavyzdžiui, laikinas atokvėpis.

Kai šeima patiria emocinius išgyvenimus, šeimos nariams gali būti pasiūlyta psichosocialinė ar krizių įveikimo pagalba, kurią kartu su socialiniais darbuotojais gali teikti ir psichologai, sielovados darbuotojai.

Kai sunku suderinti darbinius ir asmeninius interesus su artimojo priežiūra, prižiūrintieji gali prašyti didesnės pagalbos – periodiškai teikiamų socialinių paslaugų į namus ar socialinių paslaugų įstaigoje, taip pat laikino atokvėpio paslaugų, kurios teikiamos tam tikram laikui.

Pagalba į namus

Asmenims ar šeimoms, kurie nori ir gali patys namuose prižiūrėti savo negalią turinčius ar senyvo amžiaus artimuosius, gali būti teikiamos socialinės paslaugos į namus.

Pagalba į namus – tai asmens namuose teikiamos paslaugos, padedančios asmeniui ar šeimai tvarkytis buityje, apsirūpinti maistu ir kitomis priemonėmis, gaminti maistą, rūpintis asmens higiena ir priežiūra, sumokėti mokesčius, nuvykti į sveikatos priežiūros ir kitas įstaigas, spręsti įvairias problemas, rūpintis asmeniniu ar šeimos gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime, pagal poreikį organizuojamos ir kitos reikalingos paslaugos.

Gaunant tokią paslaugą, artimuosius su negalia ar senyvo amžiaus asmenis prižiūrintys šeimos nariai gali eiti į darbą, atlikti visuomeninius įsipareigojimus, turėti laisvo laiko sau ar laikiną atokvėpį.

Pagalba į namus teikiama iki 10 val. per savaitę.

Dienos socialinė globa ir integrali pagalba namuose

Kai asmeniui nepakanka pagalbos į namus, o jo poreikiams tenkinti reikia daugiau paslaugų, tačiau jis vis dar gali gyventi namuose, padedamas artimųjų, jam gali būti teikiama dienos socialinė globa arba integrali pagalba į namus.

Dienos socialinė globa – visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinė specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba dienos metu, apimanti informavimą ir

Ką svarbu žinoti slaugantiems šeimos narių?

konsultavimą, tarpininkavimą ir atstovavimą, maitinimo, asmens higienos paslaugų organizavimą, pagalbą rengiantis, maitinantis, prausiantis ir kitą reikalingą pagalbą, kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymą ir palaikymą, sveikatos priežiūros paslaugų ir kitų asmeniui reikalingų paslaugų organizavimą.

Integrali pagalba asmens namuose – tai slaugos ir socialinės globos paslaugos, teikiamos asmens namuose, kuriomis tenkinami asmens slaugos ir socialinių paslaugų poreikiai, konsultuojant ir artimuosius prižiūrinčius šeimos narius. Integralią pagalbą namuose teikia socialinių paslaugų srities bei asmens sveikatos priežiūros specialistų komanda (socialinis darbuotojas ir jo padėjėjai, slaugytojas ir jo padėjėjai, reabilitacijos specialistas ir kiti specialistai).

Dienos socialinė globa ar integrali pagalba asmens namuose gali būti teikiama nuo 2 iki 10 val. per dieną iki 7 kartų per savaitę.

Dienos socialinė globa taip pat gali būti teikiama ir įstaigoje nuo 3 val. per dieną iki 5 dienų per savaitę, t. y. darbo dienomis asmenys vyksta (vežami) į dienos centrą, kuriame praleidžia laiką, ten yra ugdomi, palaikomi ar atkuriami jų socialiniai, kasdienio gyvenimo, darbiniai įgūdžiai, organizuojamas maitinimas, pagal poreikius sveikatos priežiūros ir kitos paslaugos, reikalingos atsižvelgiant į asmens savarankiškumo lygį. Dienos centre asmenys gali būti globojami ištisą parą iki 5 parų per savaitę, gaudami trumpalaikę globą.

Ilgalaikė ar trumpalaikė socialinė globa

Ilgalaikė ar trumpalaikė socialinė globa – tai paslaugos, kuriomis teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba visiškai nesavarankiškam asmeniui.

Ji skiriama asmenims, kuriems nustatyti specialieji poreikiai, visiškai nesavarankiškumas ir jiems būtina nuolatinė priežiūra ir net slauga, kad būtų visiškai užtikrinti asmens poreikiai, o šiems poreikiams patenkinti nepakanka teikiamų paslaugų į namus ar dienos socialinės globos.

Ilgalaikė ir trumpalaikė socialinė globa viena nuo kitos skiriasi teikimo trukme, periodiškumu ir teikimo vieta.

Trumpalaikė globa socialinės globos įstaigoje asmenims su negalia ar senyvo amžiaus asmenims įprastai teikiama ne mažiau kaip 12 val. per parą iki 6 mėn. per metus stacionarioje globos įstaigoje arba iki 5 parų per savaitę dienos globos įstaigoje. Ilgalaikės socialinės globos teikimo trukmė – 24 val. per parą daugiau nei 6 mėn., neterminuotai.

Ką svarbu žinoti slaugantiems šeimos narių?

Ilgalaikė ar trumpalaikė socialinė globa apima bendrąsias socialines paslaugas, apgyvendinimą, maitinimą, kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymą ir palaikymą, atkūrimą (savitvarka, asmens higiena, sveikos gyvensenos įgūdžiai, pagalba tvarkantis su pinigais, įsigyjant prekes, atliekant buitinius darbus, bendraujant, savarankiškai tvarkant patalpas ir pan.), dienos užimtumą, ugdymą ar kitokio laisvalaikio organizavimą, pagalbą rengiantis, maitinantis, prausiantis, skalbiantis ir pan., sveikatos priežiūros paslaugų (slaugos) organizavimą ar teikimą, kitas paslaugas, reikalingas asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį.

Laikino atokvėpio paslauga

Namuose slaugomų, nuolatinės priežiūros reikalaujančių vaikų ir suaugusių žmonių su negalia kartu gyvenantys artimieji dėl darbo ar asmeninių reikalų, pavyzdžiui, komandiruotės, šeimos ar darbo išsipareigojimų, ligos, atostogų, krizinės situacijos ir pan. tam tikrą laikotarpį negalintys skirti laiko savo prižiūrimam asmeniui arba jiems reikalingas poilsis, gali gauti laikino atokvėpio paslaugas, kurios skirtos padėti šeimos nariams derinti asmeninį bei visuomeninį gyvenimą su artimojo slauga ir priežiūra.

Priklausomai nuo artimųjų atokvėpiui reikalingo termino, prižiūrimo asmens individualių poreikių, negalios, ir kitų aplinkybių, gali būti pasirenkamos kelių rūšių laikino atokvėpio paslaugos:

- Laikinas atokvėpis kai prižiūrimam asmeniui teikiamos pagalbos į namus paslaugos;
- Laikinas atokvėpis kai prižiūrimam asmeniui teikiama dienos ar trumpalaikė socialinė globa jo namuose ar įstaigoje;

Bendra šių paslaugų trukmė per metus neturi viršyti 720 valandų. Išimtiniais atvejais, esant krizinei situacijai (skyrybos, darbo praradimas, artimojo netektis ir pan.), laikino atokvėpio paslauga gali būti nepertraukiamai teikiama iki 90 parų. Prašymas dėl laikino atokvėpio paslaugos gali būti teikiamas ir sprendimas dėl jų skyrimo gali būti priimamas vieną kartą per 2 metus.

KAS GALI PRAŠYTI LAIKINO ATOKVĖPIO?

Vaikų su negalia iki 18 m. tėvai, globėjai, rūpintojai, jeigu:

- vaikui nustatytas neįgalumo lygis ir specialusis nuolatinės slaugos poreikis arba specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

Suaugusio asmens su negalia artimieji, kurie gyvena kartu ir jį prižiūri ar globoja, jeigu:

Ką svarbu žinoti slaugantiems šeimos narių?

- darbingo amžiaus asmeniui nustatytas ne didesnis nei 55 proc. darbingumo lygis ir specialusis nuolatinės slaugos poreikis arba specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.
- senyvo amžiaus asmeniui nustatytas specialiųjų poreikių lygis ir specialusis nuolatinės slaugos poreikis arba specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

Mokėjimas už socialines paslaugas

Kai sprendimą skirti socialines paslaugas priima savivaldybė, dalį socialinių paslaugų kainos apmoka paslaugos gavėjas, kitą dalį – savivaldybė. Jei kreipiamasi tiesiogiai į socialinių paslaugų įstaigą, pavyzdžiui, į privačius globos namus, nepateikus prašymo savivaldybei, gali tekti mokėti visą paslaugos kainą.

Asmens mokėjimo už socialines paslaugas dydis priklauso nuo asmens gaunamų pajamų, paslaugų rūšies, jų teikimo trukmės, asmens šeiminių padėties.

Slaugos paslaugos

Slaugos paslaugas asmenys gali gauti ne tik sveikatos priežiūros įstaigoje, bet ir savo namuose. Visiems privalomuoju sveikatos draudimu (PSD) apdraustiems asmenims Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšomis apmokamas slaugos paslaugas teikia sveikatos priežiūros įstaigos, turinčios licenciją šiai veiklai ir sudariusios sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis. Dėl šių paslaugų reikėtų kreiptis į šeimos gydytoją arba asmenį gydančią įstaigą.

Daugiau informacijos: www.kasmanpriklauso.lt

